

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 83/22
Luksemburg, 12 maja 2022 r.

Wyrok w sprawie C-644/20
W.J. (Zmiana miejsca zwykłego pobytu wierzyciela świadczeń
alimentacyjnych)

Dla celów ustalenia prawa właściwego dla roszczenia alimentacyjnego miejscem zwykłego pobytu wierzyciela alimentacyjnego jest miejsce, w którym faktycznie znajduje się zwykły ośrodek jego życia, tym bardziej gdy chodzi o małe dziecko

Bezprawne zatrzymanie takiego wierzyciela na terytorium państwa członkowskiego nie stoi w zasadzie na przeszkodzie przeniesieniu jego miejsca zwykłego pobytu na terytorium tego państwa członkowskiego

A.P. i W.J. są obywatelami polskimi, którzy zamieszkiwali w Zjednoczonym Królestwie przynajmniej od 2012 r. Są rodzicami L.J. i J.J., którzy przyszli na świat, odpowiednio, w czerwcu 2015 r. i w maju 2017 r. w Zjednoczonym Królestwie. Dzieci te posiadają obywatelstwo polskie i brytyjskie. W 2017 r. A.P. udała się do Polski, zabierając dzieci ze sobą. Poinformowała W.P. o zamiarze pozostania w Polsce na stałe, na co W.J. nie wyraził zgody.

W dniu 7 listopada 2018 r. **dzieci**, reprezentowane przez A.P., **wytoczyły przeciwko W.J. przed sądem w Polsce powództwo o alimenty, które miały być płacone comiesięcznie**. Sąd ten, którego jurysdykcja nie została zakwestionowana przez W.J. zasądził od W.J. na rzecz każdego z dzieci comiesięczne świadczenie alimentacyjne, stosując przepisy prawa polskiego. W.J. wniósł apelację od tego wyroku do Sądu Okręgowego w Poznaniu. W międzyczasie Sąd Okręgowy w Poznaniu, postanowieniem z dnia 24 maja 2019 r., nakazał A.P. wydanie dzieci W.J. najpóźniej do dnia 26 czerwca 2019 r. stwierdzając, że dzieci były bezprawnie zatrzymywane w Polsce i że bezpośrednio przed tym zatrzymaniem miejsce ich zwykłego pobytu znajdowało się w Zjednoczonym Królestwie. A.P. nie wydała jednak dzieci W.J. w wyznaczonym terminie.

W następstwie wydania wspomnianego postanowienia Sąd Okręgowy w Poznaniu, do którego wpłynęła apelacja W.J. od wyroku zasądzającego od niego alimenty na rzecz jego dzieci zastanawia się nad kwestią **ustalenia prawa właściwego dla spornego roszczenia alimentacyjnego**. Zgodnie z protokołem haskim¹ zobowiązania alimentacyjne podlegają prawu państwa, w którym wierzyciel ma **miejsce zwykłego pobytu**.

Sąd Okręgowy w Poznaniu skierował w związku z tym do Trybunału pytanie, czy wierzyciel alimentacyjny będący dzieckiem może – dla celów ustalenia prawa właściwego dla roszczenia alimentacyjnego – uzyskać nowe miejsce zwykłego pobytu w państwie, w którym został bezprawnie zatrzymany, w przypadku nakazania przez sąd powrotu wierzyciela do państwa, w którym miał zwykły pobyt bezpośrednio przed bezprawnym zatrzymaniem.

W toku postępowania przed Trybunałem postanowienie z dnia 24 maja 2019 r. zostało w części uchylone przez Sąd Najwyższy, Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał stwierdził, że **dla celów ustalenia prawa właściwego dla roszczenia alimentacyjnego małoletniego dziecka** uprowadzonego przez jedno z rodziców na terytorium państwa członkowskiego **okoliczność, że sąd tego państwa członkowskiego nakazał w ramach odrębnego postępowania powrót tego dziecka do państwa, w którym**

¹ Artykuł 3 protokołu haskiego z dnia 23 listopada 2007 r. o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych, zatwierdzonego w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2009/941/WE z dnia 30 listopada 2009 r., Dz.U. 2009, L 331, s. 17.

dziecko to miało miejsce zwykłego pobytu bezpośrednio przed jego uprowadzeniem, nie wystarcza do tego, by uniemożliwić uzyskanie przez to dziecko miejsca zwykłego pobytu na terytorium tego państwa członkowskiego.

Następnie Trybunał dokonał wykładni pojęcia „**miejsca zwykłego pobytu**” wierzyciela alimentacyjnego i zbadał **czy bezprawny charakter zatrzymania wierzyciela na terytorium państwa członkowskiego nie stoi na przeszkodzie** przeniesieniu jego miejsca zwykłego pobytu na terytorium tego państwa.

W odniesieniu do pojęcia „**miejsca zwykłego pobytu**” wierzyciela alimentacyjnego, należy zauważyć, że protokół haski go nie definiuje. W kwestii tej Trybunał stwierdził, że użycie przymiotnika „zwykły” pozwala na wyciągnięcie wniosku, że pobyt musi odznaczać się wystarczającym stopniem stałości, co wyklucza obecność tymczasową lub okazjonalną. Następnie Trybunał podkreślił, że prawo miejsca zwykłego pobytu wierzyciela alimentacyjnego wydaje się co do zasady być najściślej związane z jego sytuacją mając na uwadze konieczność ustalenia istnienia zobowiązania alimentacyjnego i jego wysokości przy uwzględnieniu prawnych i faktycznych warunków środowiska społecznego państwa, w którym wierzyciel żyje i wykonuje zasadniczą część prowadzonej przez siebie działalności.

Z tego wynika, że **miejszem zwykłego pobytu wierzyciela alimentacyjnego jest miejsce, w którym faktycznie znajduje się zwykły ośrodek jego życia, przy uwzględnieniu jego środowiska rodzinnego i społecznego. Jest tak tym bardziej w sytuacji, gdy ów wierzyciel jest małym dzieckiem**, z uwagi na konieczność należytego uwzględnienia najlepszego interesu tego dziecka, który wymaga w szczególności upewnienia się, że dziecko to posiada wystarczające zasoby w kontekście środowiska rodzinnego i społecznego, w którym ma żyć.

Trybunał sprecyzował, że zadanie ustalenia w konkretnym przypadku, czy wierzyciel alimentacyjny ma zwykłe miejsce pobytu w jednym lub w drugim państwie, **stanowi ocenę okoliczności faktycznych, tak iż do sądu krajowego, przed którym zawisł spór, należy ustalenie miejsca zwykłego pobytu zainteresowanego.** Do celów ustalenia prawa właściwego dla roszczenia alimentacyjnego dochodzonego w rozpatrywanej sprawie momentem, do którego sąd ten powinien konkretnie odnieść ocenę mającą doprowadzić do ustalenia miejsca zwykłego pobytu tego wierzyciela jest moment, w którym sąd ten ma wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie żądania zasądzenia świadczenia alimentacyjnego.

Jeżeli chodzi o **bezprawny charakter zatrzymania wierzyciela alimentacyjnego na terytorium państwa członkowskiego**, Trybunał orzekł, że sprzeczne z uwzględnieniem najlepszego interesu dziecka byłoby uznanie, iż istnienie orzeczenia sądu państwa członkowskiego stwierdzającego bezprawność uprowadzenia lub zatrzymania małoletniego dziecka i nakazującego powrót tego dziecka do rodzica zamieszkującego w innym państwie członkowskim stoi w zasadzie na przeszkodzie stwierdzeniu, że dziecko to ma na terytorium tego państwa członkowskiego miejsce zwykłego pobytu. Ponadto Trybunał stwierdził, że w sytuacji braku odnośnego uregulowania, nie istnieje żaden powód, który uzasadniałby interpretowanie protokołu haskiego w świetle lub na wzór przepisów art. 10 rozporządzenia Bruksela II bis², które zasadniczo neutralizują przeniesienie jurysdykcji w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej do państwa członkowskiego, w którym dziecko miałoby nowe miejsce zwykłego pobytu w następstwie bezprawnego uprowadzenia lub zatrzymania, na rzecz państwa członkowskiego, w którym dziecko miało miejsce zwykłego pobytu przed tym uprowadzeniem lub zatrzymaniem.

Z tego wynika, że **dla celów ustalenia prawa właściwego – jedynie w kontekście oceny wszystkich okoliczności sprawy, mając na uwadze należyte uwzględnienie najlepszego interesu dziecka – sąd krajowy rozpatrujący sprawę może znaleźć się w sytuacji wymagającej uwzględnienia ewentualnie bezprawnego charakteru uprowadzenia lub zatrzymania tego dziecka.**

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczące jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylające rozporządzenie (WE) nr 1347/2000, Dz.U. 2003, L 338, s. 1.

To do sądu krajowego należy zatem zbadanie, czy w świetle wszystkich istniejących okoliczności charakteryzujących sytuację dzieci oraz przy uwzględnieniu ich środowiska rodzinnego i społecznego ich obecność w państwie członkowskim, do którego zostały one uprowadzone, ma charakter stały.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793